

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 197

**Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop ve
1 Milletvekilinin Afrika Kalkınma Bankası
Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun
Bulduğuna Dair Kanunun Değiştirilmesi
Hakkında Kanun Teklifi (2/2691) ve Dışişleri
Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2691 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Genel Gerekçesi 4

- Madde Gerekçeleri 4

• Dışişleri Komisyonu Raporu 5

• Muhalefet Şerhleri 9

• Teklif Metni 11

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 11

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

17/1/2013 tarihli ve 6398 sayılı Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Volkan Bozkır
İstanbul

Mustafa Şentop
Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2691)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

6398 sayılı Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun'un ikinci maddesi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin Bankaya olan sermaye iştiraki taahhüdü ve bu taahhüt kapsamında yapılacak ödemelerin 67.790.000 Özel Çekme Hakkı (SDR) karşılığını geçemeyeceği düzenlenmiş ve gerektiğinde söz konusu tutarın beş katına kadar artırılmasına imkân tanınmıştır. Ancak Bankanın 31 Ekim 2019 tarihinde Abidjan'da yapılan Olağanüstü Governörler Kurulu Toplantısında, Banka sermayesinin %125 oranında artırılarak 69.472.550.000 SDR'den 153.191.360.000 SDR'ye çıkarılmasını düzenleyen Yedinci Genel Sermaye Artırımına ilişkin Governörler Kurulu Kararı alınmıştır. Bahse konu toplantıda sermaye artırımı hususunda ülkemiz adına olumlu oy kullanılmış olup anılan Governörler Kurulu Kararı uyarınca ülkemizin Bankadaki sermaye payının 577.950.000 SDR'ye yükseltilmesi öngörülmektedir.

Ülkemizin bahse konu sermaye artırımına katılması, hem Bankaya olan desteğimizin hem de Afrika kıtasındaki ülkelerin kalkınması yönündeki çabalarımızın bir göstergesi olacaktır. Ayrıca bahse konu sermaye artırımına katılım, ülkemizin Bankadaki oy gücü ve etkinliğinin korunması bakımından da önem arz etmektedir. Bununla beraber ülkemize tahsis edilmesi öngörülen 577.950.000 SDR'lik sermaye payı, 6398 sayılı Kanunun ikinci maddesiyle belirlenmiş olan 67.790.000 SDR tutarının beş katından fazlasına karşılık gelmektedir.

Bu kapsamda bu kanun teklifi ile 6398 sayılı Kanunun ikinci maddesinde yer alan tutarın 577.950.000 olarak belirlenmesi, ayrıca Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile uyumlu olacak şekilde aynı Kanunda geçen "Bakanlar Kurulu" ibarelerinin "Cumhurbaşkanı" olarak değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 6398 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan tutar, Olağanüstü Governörler Kurulu toplantısında alınan karara uygun biçimde yeni tutara göre düzenlenmiştir. Ayrıca bu tutarın beş katına kadar artırımına karar verme yetkisi Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine uygun olacak biçimde Cumhurbaşkanına tanınmıştır.

Madde 2- 6398 sayılı Kanunun yürütme maddesinde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine uygun olacak şekilde düzenleme yapılmıştır.

Madde 3- Yürürlük maddesidir.

Madde 4- Yürütme maddesidir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

13/3/2020

Esas No: 2/2691

Karar No: 145

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop ile İstanbul Milletvekili Volkan Bozkır tarafından hazırlanarak 10/3/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/2691 esas numaralı “Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanunun Değıştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi”, 10/3/2020 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiş; Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 11/3/2020 tarihli 21’inci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriğı

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile; Afrika Kalkınma Bankasının sermayesinin %125 oranında artırılarak 69.472.550.000 SDR’den 153.191.360.000 SDR’ye çıkarılmasını düzenleyen 31 Ekim 2019 tarihli Yedinci Genel Sermaye Artırımına ilişkin Governörler Kurulu Kararı doğrultusunda ülkemizin Bankadaki sermaye payının 577.950.000 SDR’ye yükseltilmesi amacıyla Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun’un 2 nci maddesinde yer alan tutarın 577.950.000 olarak belirlenmesinin, ayrıca Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile uyumlu olacak şekilde aynı Kanun’da geçen “Bakanlar Kurulu” ibarelerinin “Cumhurbaşkanı” olarak değıştirilmesinin amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Dışışleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran tarafından;

Türkiye’nin Afrika Kalkınma Bankasına 2013 yılında üye olduğu, Bankanın Afrika ülkelerinin ekonomik ve sosyal alanda gelişmelerini sağlamak amacıyla başta tarım, ulaştırma ve yoksulluğu azaltma olmak üzere çok çeşitli sektörlerde faaliyet gösterdiği,

Merkezi Fildişi Sahili’nin başkenti Abidjan’da olan Bankada ülkemizin bölge dışı donör ülke statüsüne sahip olduğu,

Bankaya üye olduğumuzda sermayemizin 88 milyon dolar olduğu, sonrasında Bankanın önceden yapmış olduğu sermaye artırımına katılmamız ve diğer ülkelerin taahhüt etmedikleri dağıtılmamış sermayeleri almamız ile toplam sermayemizin yaklaşık 358 milyon dolara yükseldiğı,

Afrika Kalkınma Bankasının 2019 yılında 7’nci genel sermaye artırımını sürecini başlattığı ve 31 Ekim 2019 tarihinde yapılan Governörler Kurulu Toplantısı’yla sermayesini yüzde 125 oranında artırmayı kararlaştırdığı, Toplantı’da Türkiye’nin de olumlu oy kullandığı, bu kararlar Bankanın sermayesinin 115 milyar dolarlık bir artışla 90 milyar dolardan 200 milyar dolara yükseldiğı, böylece Bankanın faaliyetlerini artırabilecek şekilde sermayesini güçlendirmiş olduğu,

Bu kapsamda somut çıktı olarak Afrika Kıtası'nda 100 ila 200 milyon arasındaki nüfusun elektrik, tarım, ulaştırma, temiz su ve atık su imkânlarına kavuşacağı,

Ülkemizin Bankadaki oy gücünün hâlihazırda binde 38, ilk üye olduğumuz dönemde ise binde 11 seviyesinde olduğu,

7'nci genel sermaye artırımında oy gücümüzü koruyabilmek için Banka sermayesine yaklaşık 440 milyon dolar katılım yapmamız gerektiği, bu tutarın toplam sermaye taahhüdü olduğu, ödenmiş sermaye taahhüdümüzün ise 26 milyon dolar olacağı,

Yükseltilmesi istenen sermaye taahhüdünün Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun'daki üst limiti aşması dolayısıyla mevcut Kanun'da değişiklik yapma ihtiyacı ortaya çıktığı,

Komisyon üyeleri tarafından;

Türkiye'nin Afrika Kıtası'yla olan ilişkileri ve Afrika Birliğinin stratejik ortağı olması açısından bu gelişmelerin olumlu karşılandığı, Afrika Kalkınma Bankasının Afrika'nın kalkınması ve geleceği için önemli bir kuruluş olduğu, Türkiye'nin Bankaya üye olmasından bu yana bütün faaliyetlerinin büyük bir memnuniyetle izlendiği,

Anlaşma'nın görüşülmesindeki aciliyetin tam olarak anlaşılamadığı,

Görüşülen Kanun Teklifi'ne konu sermaye artırımında belli limitlerin üzerine çıkan olağanüstü bir durumun söz konusu olduğu, Afrika Kalkınma Bankasının sermayesinin yüzde 125 oranında artırılması için karar verildiği fakat bu karara bütün üyelerin olumlu oy kullanmadıkları, bu durumun ülkemize düşen yükümlülüğü artırmayacağı,

Mevcut bilgilere bakıldığında ülkemizin sermaye iştiraki taahhüdünün 67 milyon 790 bin Özel Çekme Hakkı olduğu, bunun 577 milyon 950 bine yükseltilmek istendiği, sermaye artırımının yüzde 125 olduğu, ancak Türkiye'nin sermaye iştiraki taahhüdünün yüzde 752 olduğu, bu sayının muhtemelen sermaye artırımı için gerekli olan miktarın sadece olumlu oy kullanan ülkelere dağıtılması sonucu ortaya çıktığı,

10 Mart tarihli kura göre bir özel çekme hakkının 1,39 Amerikan dolarına tekabül ettiği, bunun Türkiye'nin Bankaya olan taahhüdünün Sayın Cumhurbaşkanı tarafından 4 milyar ABD dolarına kadar artırılacağı anlamına geldiği,

Afrika Kalkınma Bankasının kendi doğal üyelerinin dahi "ret" oyu kullandığı bir sermaye artırımında, sadece donörü olduğumuz, üyesi olmadığımız bir bankaya böyle bir sermaye taahhüdü verilmesinin özellikle mevcut ekonomik koşullar nazara alındığında doğru olmadığını değerlendirildiği,

Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran tarafından Komisyon üyelerinin soru ve görüşlerine cevaben;

Anlaşma'nın aciliyet kesbetmesinin yaklaşan Governörler Toplantısı öncesinde taahhüdümüze dair niyet beyanımızın iletilmesi ihtiyacından doğduğu, Mart ayı sonuna kadar bu niyet beyanını gerçekleştirmemiz gerektiği,

Bankaya sermaye taahhüdümüzün bir anda aşırı yükselmesinin söz konusu olmadığı, esasen, ülkemizin ara dönemlerde de taahhütlerini artırdığı ancak bu artışların Kanun'daki üst limiti aşmadığı

için Meclis gündemine gelmediği, hâlihazırda üst limiti aşan bir taahhüt olduğu için “577 milyon SDR” rakamının zikredildiği, ara dönemlerde yapılan taahhütlerle birlikte değerlendirildiğinde bunun çok yüksek bir artış olmadığı,

Türkiye’nin Afrika Kalkınma Bankası’nda 26 donör ülke arasında 20’nci sırada olduğu, esasen bu sıranın ülkemizin Afrika Kıtası’na bakışını çok iyi yansıtmadığı,

Sadece Türk müteahhitlik firmalarının Afrika’da üstlendiği yatırımların tutarının 65 milyar doları aşığı ve bu Kıta’da müteahhitlik firmalarımızın en çok ihtiyaç duyduğu şeyin finansman desteği olduğu,

Bu bakımdan Afrika Kalkınma Bankasının destek kapasitesini güçlendirmeye yönelik her adımın ülkemizce desteklendiği,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1’inci, 2’nci, 3’üncü ve 4’üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan ve Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Ahmet Yıldız</i>	<i>Sena Nur Çelik</i>
İstanbul	Denizli	Antalya
Kâtip	Üye	Üye
<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Tulay Hatımoğulları Oruç</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>
İzmir	Adana	Ankara
	(Muhalefet şerhim vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Haluk Koç</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Atilla Ödünç</i>
Ankara	Balıkesir	Bursa
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Kamil Aydın</i>	<i>Utku Çakırözer</i>	<i>Ali Şahin</i>
Erzurum	Eskişehir	Gaziantep
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	

Üye <i>Mehmet Güzelmansur</i> Hatay (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Ünal Çeviköz</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Berat Çonkar</i> İstanbul
Üye <i>Yunus Emre</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ümit Özdağ</i> İstanbul	Üye <i>Zafer Sırakaya</i> İstanbul
Üye <i>Niyazi Güneş</i> Karabük (Bu raporun özel sözcüsü)		Üye <i>İsmail Özdemir</i> Kayseri

Muhalefet Şerhi

Türkiye, 30.01.2013 tarihli Resmî Gazete’de yayınlanan 6398 sayılı kanunla Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşması’na katılmış, Banka’nın sermayesine 67.790.000 SDR’yle iştirak etmeyi taahhüt etmiştir. Bakanlar Kurulu da söz konusu tutarı beş katına kadar artırmaya yetkili kılınmıştır. 11.03.2020 tarihli Dışişleri Komisyonu toplantısında görüşülen teklifle, Türkiye’nin söz konusu taahhüdü artırılmakta ve Bakanlar Kurulu’nun yetkisi Cumhurbaşkanı’na verilmektedir.

Afrika Kalkınma Bankası’nın sermayesinin %125 oranında artırılması kararına bu bankaya üye olan bütün devletler olumlu oy vermemişlerdir. Zira, ülkemizin sermaye iştiraki taahhüdünün 67.790.000 SDR’den (Özel Çekme Hakkı) 577.950.000 SDR’ye yükseltilmesi, Bankanın sermayesi için yapılan %125 artışın çok üzerindedir. Söz konusu teklifle, Türkiye’nin sermaye iştiraki taahhüdü %752 artırılmaktadır. Bu durum, sermaye artışı için gerekli olan miktarın sadece olumlu oy kullanan ülkelere pay edildiğini göstermektedir.

Ülkemizde büyük bir ekonomik kriz yaşanır ve dünya genelinde resesyon tartışmaları artarken, Afrika Kalkınma Bankası’nın sermaye artırımına katılmamızın ülkemizin çıkarları için doğru olmadığını düşünüyoruz.

Türkiye, Afrika kıtasındaki ülkelerin ekonomik kalkınmalarını desteklemek için birçok ikili anlaşma yapmış ve yapmaktadır. Bu nedenle, Afrika Kalkınma Bankası’nın sermaye artırımına astronomik olarak nitelendirilebilecek bir meblağla katılmak Afrika kıtasındaki ülkelerin kalkınmasına yardımcı olmanın yegâne yolu değildir.

Öte yandan, Türkiye’nin Afrika Kalkınma Bankası’na taahhüt ettiği miktarın beş katına kadar artırılmasına ilişkin yetki, yeni sistem uyarınca Cumhurbaşkanı’na verilmektedir. 10.03.2020 tarihli kura göre 1 SDR’nin 1,39 ABD Dolarına tekabül ettiği göz önüne alınırsa, Türkiye’nin Banka’ya olan taahhüdünün Cumhurbaşkanı tarafından 4 milyar ABD Dolarına kadar artırılabilmesi demektir. Bir kişiye bu kadar geniş yetki verilmesinin, ülkemizin siyasi, ekonomik ve dış politika dengeleri açısından yanlış olacağı kanaatindeyiz.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle söz konusu teklife muhalifiz.

Ahmet Ünal Çeviköz
İstanbul

Ahmet Haluk Koç
Ankara

11.03.2020
Utku Çakırözer
Eskişehir

Mehmet Güzelmansur
Hatay

Yunus Emre
İstanbul

Muhalefet Şerhi

Komisyonumuzun uluslararası anlaşmaların uygun bulunmasına ilişkin kanun tekliflerine dair muhalefet şerhimiz aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

11- 2/2691 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop ve İstanbul Milletvekili Volkan Bozkır'ın; Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanunun Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi'ne Muhalefet Şerhimizdir:

Yapılacak olası değişikliklerin onaylanmasına dair meclis yetkilerinin anayasada belirtilen “güçler ayrılığı ilkesi” ve halk iradesinin temsili ile çelişecek bir şekilde anlaşmada düzenleme yapma ayrıcalığının Cumhurbaşkanı'na devredilmesine özellikle karşı çıkıyoruz.

11.03.2020

Tulay Hatimoğulları Oruç

Adana

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ
MUSTAFA ŞENTOP VE
1 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**AFRİKA KALKINMA BANKASI KURULUŞ
ANLAŞMASINA KATILMAMIZIN UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUNUN
DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 17/1/2013 tarihli ve 6398 sayılı Afrika Kalkınma Bankası Kuruluş Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun'un 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "67.790.000" ibaresi "577.950.000" şeklinde, "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- (1) 6398 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**AFRİKA KALKINMA BANKASI KURULUŞ
ANLAŞMASINA KATILMAMIZIN UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUNUN
DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4- Teklifin 4'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

